

ЕКОЛОГО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО – підгалузь екол. права України, яка складається із сукупності прав. норм, встановлених або санкціонованих державою, що регулюють однорідні екол.-процес. відносини, пов'язані з просторово-тер. упорядкуванням природ. ресурсів, їх обліком та веденням природоресурсних кадастрів, прогнозуванням, лімітуванням, моніторингом, ліцензуванням та інформуванням у сфері охорони довкілля і використання природ. ресурсів, наданням у власність та користування і вилученням природ. ресурсів у відповідних суб'єктів, здійсненням екол. контролю та оцінки впливу на довкілля, ін. заходів, спрямованих на реалізацію його матеріальних норм.

Норми Е.-п. п. поділяються на імперативні і диспозитивні. До імперативних належать екол.-процес. норми, які встановлюють: пріоритетність вимог екол. безпеки; обов'язковість додержання екол. стандартів, нормативів і лімітів використання природ. ресурсів у процесі управлінської, госп. та ін. діяльності і деякі ін. Диспозитивними екол.-процес. нормами є: такі, що встановлюють добровільний механізм реалізації природоресурсних сервітутів (зем., ліс. тощо), екол. страхування громадян та їхнього майна і доходів госп. суб'єктів на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природ. середовища та погіршення якості природ. ресурсів та ін.

Після появи наук. доктрини Е.-п. п. України, яка була заснована в низці публікацій: монографічному дослідженні

(А. П. Гетьман. Процесуальні норми та відносини в екологічному праві. 1994), дисертаційному дослідженні (А. П. Гетьман. Еколого-процесуальна правова теорія: проблеми становлення і розвитку. 1995) та навч. посібнику (А. П. Гетьман. Вступ до теорії еколого-процесуального права України. 1998) з'явилися численні наук. дослідження різних аспектів цієї підгалузі екол. права України. Серед них доцільно виділити наук. роботи, що присвячені: зем.-процес. правовідносинам (Д. В. Ковальський), прав. регулюванню ведення держ. водного кадастру України (А. Г. Боровицька), процедурним правовідносинам у ліс. зак-ві України (О. О. Савчук), прав. питанням здійснення екол. контролю та нагляду у сфері охорони надр (В. В. Стрельник), прав. регулюванню припинення права надкористування в Україні (І. В. Хохлова), реалізації права на екол. безпеку в Україні (Т. О. Третяк), заг. засадам припинення прав громадян щодо природ. об'єктів (І. В. Кирєєва), прав. забезпеченню екол. страхування в Україні (Т. П. Шоха), прав. забезпеченню екол. моніторингу в Україні (С. В. Шарпова), прав. аспектам здійснення громад. екол. експертизи (Е. В. Позняк), прав. проблемам екол. ліцензування (І. Л. Радик) та багато ін. Ці наук. праці підтверджують тезу про подальший розвиток доктрини Е.-п. п. як підгалузі екол. права України.

Лит.: Гетьман А. П. Еколого-процесуальна правова теорія: проблеми становлення і розвитку: дис. ... д-ра юрид. наук. Х., 1995.

А. П. Гетьман.